

Mezinárodní trestní právo

Charles Taylor je bývalý prezident Libérie, která sousedí se Sierra Leone. Od roku 1989 vedl v Libérii občanskou válku, která trvala sedm let. Po svržení tehdejšího vládcе Taylor kandidoval ve volbách a v roce 1997 se stal liberijským prezidentem.

V sousední Sierra Leone v té době probíhala občanská válka, kterou charakterizovaly rozsáhlé krutosti na civilním obyvatelstvu. Během daného období Taylor ze své pozice podporoval sierraleonské povstalce ze Sjedenocené revoluční fronty (*Revolutionary United Front*, RUF). Tato organizace operující na území Sierra Leone používala v rozsáhlé míře mučivé metody jako např. sekání končetin, ale také hromadné nasazování dětských vojáků. Za tzv. krvavé diamanty pašované ze Sierra Leone Taylor povstalce financoval, dodával jim zbraně a jinak jim radil či pomáhal.

Na konci devadesátých let získávala v Libérii na síle opozice, což vyústilo v další občanskou válku. V roce 2003 Charles Taylor na nátlak ze zahraničí odstoupil z funkce prezidenta a uchýlil se do exilu v Nigérii. Vzhledem ke svému zapojení do války v Sierra Leone však byl ještě v době, kdy byl v úřadu, obviněn z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti Zvláštním soudem pro Sierra Leone.

Zvláštní soud pro Sierra Leone (*Special Court for Sierra Leone*, SCSL) vznikl jako první tzv. smíšený mezinárodní trestní tribunál, jelikož jeho právním základem není rezoluce Rady bezpečnosti OSN, nýbrž smlouva mezi OSN a vládou Sierra Leone. Statut soudu udává, že má pravomoc soudit osoby, které nesou největší odpovědnost za vážná porušení mezinárodního humanitárního práva a práva Sierra Leone spáchané na území Sierra Leone od 30. listopadu 1996.

Článek 6 statutu, který upravuje individuální trestní odpovědnost, ve svém prvním odstavci udává: *A person who planned, instigated, ordered, committed or otherwise aided and abetted in the planning, preparation or execution of a crime referred to in articles 2 to 4 of the present Statute shall be individually responsible for the crime.* Druhý odstavec pak stanoví následující: *The official position of any accused persons, whether as Head of State or Government or as a responsible government official, shall not relieve such person of criminal responsibility nor mitigate punishment.*

Charles Taylor byl v březnu 2006 zadržen a dopraven k soudu do Sierra Leone, kde mu bylo oznámeno obvinění. Později bylo fyzické projednání jeho případu z bezpečnostních důvodů přesunuto do Haagu (případ nadále projednával SCSL). Taylor před soud poprvé předstoupil 3. dubna 2006 a proces trval bezmála šest let. V dubnu 2012 soud rozhodl, že je Charles Taylor vinen ve všech jedenácti bodech obžaloby tím, že pomáhal a naváděl (*aided and abetted*) povstalce k páchaní zločinů podle mezinárodního práva. Mezi body obžaloby jsou například následující činy:

- *Acts of terrorism (teroristické činy)*

- *Murder (vražda)*
- *Rape (znásilnění)*
- *Sexual slavery and any other form of sexual violence (sexuální otroctví a jakékoliv jiné formy sexuálního násilí)*
- *Other inhumane acts (jiné nelidské činy)*
- *Conscripting or enlisting children under the age of 15 years into armed forces or groups, or using them to participate actively in hostilities (rekrutování/verbování/odvody dětí mladších patnácti let do ozbrojených sil/skupin nebo jejich k aktivní účasti v bojích/nepřátelských akcích)*
- *Enslavement (zotročování)*
- *Pillage (plenění)*

O měsíc později soud rozhodl o délce trestu a odsoudil Charlese Taylora k padesáti letům vězení. Po odvolání projednala případ odvolací komora soudu, která 26. září 2013 potvrdila jak vinu ve všech jedenácti bodech, tak trest padesáti let vězení. Z této délky mu bude odečteno sedm a půl roku, které již v detenci strávil. Rozsudek je tedy konečný a v současné době se Charles Taylor nachází ve výkonu trestu odnětí svobody ve vězení ve Velké Británii.

Otázky:

1. Porovnejte vznik Zvláštního soudu pro Sierra Leone (SCSL) se vznikem Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu (ICTR). Jaký je v těchto případech z právního hlediska rozdíl?
2. Charles Taylor je bývalá hlava státu a zločiny, za které byl obviněn a následně odsouzen, spáchal ve funkci prezidenta Libérie. Jaké zná mezinárodní právo druhu imunit? Nemohou se na něj v tomto případě vztahovat?
3. Podřadte jedenáct bodů obžaloby, za které byl Charles Taylor odsouzen, pod jednotlivé kategorie zločinů podle mezinárodního práva (válečný zločin, zločin proti lidskosti, případně genocida).
4. Charles Taylor byl odsouzen za napomáhání a navádění (*aiding and abetting*), povstalců v jejich přípravě nebo provedení zločinů. Jaký je vztah (příp. rozdíl) mezi individuální trestní odpovědností (*individual criminal responsibility*), společným zločineckým plánem (*joint criminal enterprise*) a odpovědností nadřízeného (*command responsibility*)?

Povinná literatura:

POTOČNÝ, Miroslav a Jan ONDŘEJ. Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část. 6., dopl. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, xxiii, 533 s. ISBN 9788074003981. Statut Zvláštního soudu pro Sierra Leone

Doporučená literatura:

CASSESE, Antonio. International criminal law: cases and commentary. Oxford: Oxford University Press, 2011, xlix, 592 s. ISBN 9780199576784.

ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. Mezinárodní právo veřejné. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, xli, 840 s. ISBN 9788071797289.

BASSIOUNI, M. *Introduction to international criminal law*. 2nd rev. ed. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2013, cxxxvi, 1122 s. ISBN 9789004186446.

SCHABAS, William. International criminal law. Cheltenham: Elgar research collection, 2012, xix, 975 s. ISBN 9781848449756.